

СТРАТЕГІЇ. ВЕКТОР МЕТОДИЧНИХ ІННОВАЦІЙ

Тетяна Довгодько

канд. пед. наук, доцент, доцент, м. Київ

Микола Зелінський

канд. філос. наук, доцент, професор, м. Київ

НЕОБХІДНІСТЬ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ

Серед завдань, окреслених у Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті, чільне місце займає підготовка кадрів для зарубіжних країн. З кожним роком кількість іноземців, які отримують вищу освіту у вітчизняних університетах, зростає. Так, за даними МОНу, в Україні навчається 66310 осіб з різних країн світу (станом на листопад 2018 р.).

Фундаментальною особливістю сьогодення є прискорення змін в усіх сферах. Усе це вимагає від майбутніх фахівців не тільки відповідного обсягу фундаментальних знань та професійної компетентності, а й критичного стилю мислення.

У сучасній науковій літературі термін «критичне мислення» (КМ) широко використовується і по-різному інтерпретується. КМ є засобом формування у студентської молоді інтегрованої якості особистості, що дає можливість відчувати себе дієздатною та соціально, політично, юридично захищеною. Без сформованого КМ, на нашу думку, неможлива адаптація до нових суспільно-професійних вимог. Завданнями розвитку критичного мислення є: знаходження нових ідей та критичний аналіз проблеми, участь у дебатах та уміння відстоювати свою особисту позицію, переосмислення доказів та аргументів, передбачення можливих наслідків дій та вчинків тощо [1]. Вимоги до особистості, спроможної критично мислити, постійно підвищуються. Навчання навичкам означеного мислення може допомогти майбутньому фахівцю розпізнати дезінформацію і не стати її жертвою, проаналізувати помилкові основи в аргументації, виявити відверті фейки в науковій і соціально-політичній сферах, визначити надійність того чи іншого джерела інформації і віднайти найбільш раціональне рішення, яке слід прийняти.

Сьогодні залишається затребуваним питання вивчення зарубіжного досвіду формування КМ у студентської молоді. Наприклад, в американській традиції виокремлюється вузьке та широке розуміння цього терміна. Вузьке тлумачення КМ є близьким до суто логічної інтерпретації в сучасній неформальній логіці. А широке тлумачення передбачає активність розуму, спрямованого на виявлення і виправлення своїх помилок, що вимагає адаптації молоді до вимог демократичного соціуму [2, с. 301–303].

Відповідаючи на нові глобальні виклики ХХІ століття, система освіти в Україні, що переживає транзитний період, має послідовно в різний спосіб зосередитись на міждисциплінарному формуванні КМ у студентів у процесі вивчення природничих та соціогуманітарних предметів. Дослідження означеного питання дало змогу виявити низку суперечностей, з приводу яких і сьогодні не досягнуто консенсусу щодо сутності КМ, його витоків і передумов, а також інструментів і методів, якими воно формується; як співвідносяться концепти «критичне мислення» і «логічне мислення». І, найголовніше – це базові постулати сучасної концепції критичного мислення.

Вважаємо, що дієвими засобами формування КМ у студентів є групове навчання / викладання через дискусійні та письмові форми роботи (спрямовані на вироблення незалежної особистісної точки зору), розв'язування проблемних задач, організація й проведення студентських університетських та міжвузівських наукових конференцій, переструктурування дій та знань, вироблення нового погляду, нових диспозицій, що завершуються осяянням.

Література

1. Чуба О. Формування критичного мислення як психолого-педагогічна проблема сучасності // Педагогіка і психологія професійної освіти, 2013. – № 3. – С. 202–208.
2. Формування особистості в умовах транзиту: монографія / В. Д. Гвоздецький, М. Ю. Зелінський, М. Г. Кітов та інші. – К. : МП «Леся», 2015. – 360 с.